

The Project Gutenberg eBook of "Pikku poikani": Yksinäytöksinen näytelmä

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: "Pikku poikani": Yksinäytöksinen näytelmä

Author: Emil Fredrik Nervander

Release date: October 30, 2006 [eBook #19670]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK "PIKKU POIKANI": YKSINÄYTÖKSINEN
NÄYTELMÄ ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

"PIKKU POIKANI"

YKSINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

[Kirjoittanut Emil Nervander.]

KOTIMAINEN ALKUTEOS

Ensimmäisen kerran julkaissut
Kustannusosakeyhtiö Otava 1899.

HENKILÖT:

JALMARI, kielenkääntäjä, 30-vuotias.

ELISE, hänen vaimonsa, 23-vuotias.

APTEEKKARIN ROUVA, Elisen äiti.

LÄÄKÄRI.

ROUVA EKLÖF.

PALVELUSTYTTÖ.

TALONMIES.

SANANTUOJA.

KYYTIPOIKA.

Tapaus Helsingissä kielenkääntäjän kotona, huhtikuun 21 p. 1861.

Pienenpuoleinen sali, kummallakin sivulla ovi ja perällä kaksi, joista toinen on koko näytöksen ajan auki valaistuun eteiseen. Katsojista oikealla on ajan kuosinmukainen, komerolla varustettu kaakeliuuni. Siisti vaan ei ylellinen huonekalusto.

1:nen kohtaus.

ELISE ja JALMARI.

Jalmari, istuen pöydän ääressä vasemmalla puolen huonetta etualalla, kirjoittaa silloin tällöin jonkun sanan paperille samalla kun hän näyttää muistelevan asioita.

Elise, istuen taaempana, pöydän ääressä, uunin lähellä, jossa palaa tuli, ottaa eräästä korista muutamia lapsen kapaloita, mekkoja ja myssyjä, joita tarkastelee, samalla kun hiljaa laulaa laulua: "Rida, rida ranka." Laulun päättyessä panee tavarat koriin, menee Jalmarin luo, laskee kätensä hänen olkapäälleen ja katselee häntä sydämellisesti.

JALMARI

(heittää kynän ja käärii hellävaroin kätensä Elisen vyötäisille katsoen ystävällisesti häneen).

Kultaseni, sinä näytät niin reippaalta, ettei minua ollenkaan huolestuta tuo hetki.

ELISE.

Ei minuakaan pelota vähääkään. Jalmari, oi kuinka odotan pikku poikaani.

JALMARI

(vetää hänet polvelleen istumaan, leikillisesti.)

Sinä olet pikku hupakko "pikku poikinesi". Jospa se onkin herttainen pikku tytön-tyllerö?

ELISE.

Ei, ei, ei! Kaikkea sinä puhutkin. Ei — reipas vankka poika, siitä olen koko sielussani vakuutettu. Ja kuulehan. Minä olen salaa jo neulonut pikku Jalmarin kastemekkoon hänen nimensä ja sen ympärille pieniä ruusunnappuja ja tammenlehtiä. Se on niin ihmeen sievä. — Mutta et saa tätä kellenkään kertoa, se muistakin.

JALMARI.

Kas vain sitä pikku äitiä, jolla on salaiset puuhansa, sillä aikaa kun isä on poissa.

ELISE.

Minullapa on ollutkin hyvää aikaa viime päivinä, sinä kun olet ollut kotoa poissa tavallista enemmän.

JALMARI.

Ethän liene siitä pahoillasi? — Tuo valiokunnan kokoonkutsuminen on saanut kaikki ylösalaisin. Koko Helsinki on liikkeellä. Ei voi millään ehdolla pysyä kotosalla.

ELISE.

Rakas Jalmari, ymmärränhän minä sen hyvin vaikka minulla ei ole näinä päivinä ollut tarpeeksi mielenrauhaa syventyäkseni yleisiin asioihin. Mutta mitä siitä. Tiedänhän, että sinä ja muut, jotka ajattelevat yhtä jalosti kuin sinä, olette levottomia ja jännityksissä, mitä olisi tehtävä.

Jalmari laskee ikäänkuin sattumalta kätensä edessään olevalle paperille.

ELISE

(leikillä, osottamatta kuitenkaan mitään uteliaisuutta, siirtää hänen kätensä syrjään.)

Mitä sinulla nyt on työnä? Kas, luettelo, jossa on isänmaallisten miesten nimiä! Aina sama Jalmari. — Aina vain ajatuksesi askartavat isänmaan hyväksi.

JALMARI.

Olen vain, kultaseni, tähän kirjoitellut, mitä tänään kaupungilla kuulin. — Nämä herrat aikovat panna vastalauseensa sitä vastaan, että valiokunta edustaisi valtiopäiviä, ja tiesi Jumala mitä kaikkea vastaan.

ELISE.

Näytähän! Noin monta tunnettua miestä Suomen eri seuduilta.

JALMARI.

Näitä kaikkia odotetaan tänään kaupunkiin, kelirikosta huolimatta. Erityiset viestinviejät ovat olleet kutsuja kuljettamassa, ja kokous on määrätty täksi illaksi 8 ajaksi, — ja ajattele, se pidetään samassa talossa, jossa sinä asuit ollessamme ensimmäistä vuotta kihloissa.

ELISE.

Se vuosi oli onnemme alku. Mutta Jalmari, et voi arvata, mitä nyt juuri johtui mieleeni. Minulla on jotakin sinulle tunnustettava. Voithan ymmärtää, että kun on kaikki näkevän Jumalan edessä, lapsi sydämmellä, niin kuin minä nyt, niin haluaa täydellistä rauhaa ja levollisen mielen — ja sen vuoksi tahdon tunnustaa sinulle kaikki, että Jumala olisi minulle laupias. — Tiedätkö, minkä vuoksi isä lopultakin suostui avioliittoomme, vaikka ensin vastusti? Isä, uskonnollinen mies, piti sinua liian maailmanmielisenä, mutta minä sitten hänelle vakuutin, että sinä rakastat Jeesusta —

JALMARI.

Mutta Elise?

ELISE

(jatkaen).

— silloin herahti kyynel vanhuksen silmään, hän puristi kättäni ja virkkoi hiljaa: "Mene sitten hänelle, — Jumala siunatkoon sinua, lapseni". Tiedän, että en puhunut aivan totta, ja se on huolestuttanut minua usein, mutta olenhan sen jälkeen ollut niin onnellinen, jonka tähden olen uskonut, että Jumala on minulle antanut anteeksi.

JALMARI.

Tämä, kultaseni, olkoon vain meidän keskinäinen asiamme, ymmärräthän.

ELISE.

Ja tottahan poikamme kastetaan?

JALMARI.

Eipähän kastamatta! Minä olen virkamies, ja lapsen nähden sinun on valta kaikessa. Tulkoon sinusta oikein hyvä ja hurskas äiti pikku lemmikillemme.

ELISE.

Kiitos, Jalmari, nyt olen iloinen, niin iloinen. Tämä asia on painanut sydäntäni. — Kuule, sitten kun näet poikamme, niin sinä kirjoitat kauniin runon hänestä ja minusta, eikö niin?

JALMARI.

Noo! — Kaikkia sinä haluatkin? Tiedätkö, entisillä runoillanikaan ei minusta ole mitään arvoa. Ne ovat niin onteloita.

ELISE.

Mutta Jalmari! Elä sano niin, jotka ovat minulle niin rakkaita, ja minä opetan poikamme nostamaan katseensa sinuun ylpeydellä.

JALMARI.

Elise! — Sinä tiedät, kuka tuntematon isäni oli. Minulla ei ole minkäänlaista entisyyttä, niin kuin muilla. Sentähden olen koettanut luoda tulevaisuuden itselleni ja sinulle.

ELISE.

Ja pojallemme. — Sehän juuri on ihanaa. Sinun nimesi omistajana on hän seisova kunniakkaana yllänsä Jumalan päivä ja nuorena sydämessään meidän rakkautemme. Kun toisilleen antautuu koko rakkaudellaan ja vilpittömästi, niin siitä koituu onni, runsas ja rehevä. Ja nyt lapsemme!

JALMARI

(nousee.)

Sinä haaveilet ja olit saada minut unhoittamaan, että minulla oli määrä erään tuttavani kanssa pitää kokous.

ELISE.

Tietysti päivän kysymyksen johdosta. — Ja tuo isänmaanystävien suuri kokous kai pidetään salaisesti?

JALMARI.

Tietysti syvimmässä salaisuudessa, lukittujen ovien takana. Niin on minulle salaisuutena uskottu.

ELISE.

Eikö sinua ole siihen kutsuttu?

JALMARI.

Ei. Sinne tulee vain vaikuttavia miehiä, suurtilallisia ja muita, joiden voidaan katsoa edustavan maata. Mutta, muuten tuo levottomuus on ehkä liioiteltua.

ELISE.

Niinkö luulet? No sitten olen minäkin levollinen. Olisi pelottavaa ajatella, että — — —

JALMARI.

Mutta mistäpä sen oikeastaan tietää! Ehkä kaikki käy toivon mukaan tai kentiesi aivan toisin. Paljoko se on kello? Kas, jo seitsemän. Minun täytyy jättää sinut hetkiseksi yksin.

ELISE.

Ethän viipyne kauan poissa? Olen varma että äiti ehtii jo tänä iltana tänne. Anna täti oli nimittäin hämärän aikana pikimmältään luonani ja toi erään matkustajan terveiset äitiltäni. Äiti oli pari päivää sitte tullut Tampereelle ja jäänyt sinne vähän lepäilemään, kun matka Porista oli ollut rasittava.

JALMARI.

Vai niin, sitte voi hän olla täällä millä hetkellä hyvänsä. Mummo on vielä ripeä liikkeissään. — Mutta asiasta toiseen! Pieni talousrahastosi tarvitsee tietenkin näinä aikoina vahvistusta (ottaa lompakostaan muutamia setelirahoja, jotka antaa vaimolleen.) Tässä on pikku vaimoseni.

ELISE.

Näin paljon rahaa! Jalmari, kuinka se on mahdollista! Tässä on ihan liiaksi.

JALMARI.

Tavallista enemmän, sitä kai tarkoittaa minun säästävä emäntä kultani. Näetkö — minulle on nyt juuri maksettu muuan vanha saamiseni ylioppilasajoilta — rahat, joiden luulin ikipäiviksi menneen Kankkulan

kaivoon. Ei sinun nyt tarvitse kitsastella. Saakoon anoppi nähdä, etten minä sentään aivan nälällä ruoki hänen rakasta lastaan.

ELISE.

Kaikkia sinä pakiset, armaani! Mutta näin paljon rahaa!

JALMARI.

No niin, siitä asiasta ei enää puhuta. Minun pitää jo lähteä. (Pistää paperin ja lyijykynän taskuunsa).

2:nen kohtaous.

EDELLISET. ROUVA EKLÖF, (tulee keittiön puolelta.)

JALMARI.

Kas rouva Eklöf! Olittepa hyvä, kun tulitte. Nyt voin huoletta heittää muoriseni hyvään hoitoon. Hyvästi rakas Elise. Tunnin kuluttua tahi niillä vaiheilla olen kotona. Minkälainen ilma siellä on nyt illalla, rouva Eklöf?

EKLÖF.

Kerrassaan kauhea. Sataa räntää, sellainen suden-ilma, että hyvä Jumala — ja pimeä kuin säkissä.

JALMARI

(etehisessä)

Minä otan sitten tuon sadetakin, niin olen kuin luotu rosvonilmaan. Vai mitä Elise? Kun minulla on tämä nuttu yllä ja pussikaulus pään yli, etpä sinäkään taitaisi minua hevillä tuntea. Näytän kai aika ryöväripäälliköltä? Hyvästi nyt hetkiseksi, äiti kulta! Hyvästi hyvä rouva Eklöf! (Menee.)

ELISE

(sulki oven.)

Huu, sitä ilmaa! (Puhuu keittiön ovesta.) Liina, ole hyvä ja käy pyytämässä talonmiestä lakaisemaan etehisen portaat. Siellä on niin paljon lumisohjua, ja tohtori arveli, että hän kenties käy vielä tänä iltana täällä.

PALVELUSTYTTÖ.

Pihalle juuri ajettiin. (Etehisessä kelloa sovitetaan.) Varmaan tohtori! (Menee avaamaan ja ulos etehisen kautta).

3:mas kohtaous.

ELISE, ROUVA EKLÖF, LÄÄKÄRI.

LÄÄKÄRI

(päälystakkinsa kiiruusti riisuttuansa.)

Hyvää iltaa, hyvää iltaa, hyvä Elise rouva. Kuinka nyt jaksatte?

ELISE.

Olen niin reipas, kuin olisi kaikki jo ollut ja mennyt.

LÄÄKÄRI.

Valtimo lyö tasaisesti, ja kaikki onnistuu toivon mukaan, kunhan pidämme huolta, etteivät mitkään sattumat tee teitä rauhattomaksi. (Rouva Eklöfille.) Vai on rouva Eklöf täällä? Se on erittäin hyvä. Olen vakuutettu, että kaikki käy hyvin, mutta "ei vara venettä kaada", niinkuin sanotaan, ja sen vuoksi otetaan kotia vähän kloroformia, jos satuttaisiin tarvitsemaan. Minä kirjoitan reseptin (istuu Jalmarin pöydän ääreen ja antaa reseptin rouva Eklöfille). Kas tässä, rouva Eklöf, lähettäkää tämä apteekkiin,

niin asia on suoritettu. (Eliselle.) Ja kuinka miehenne voi? Hän lienee ulkona tämmöiselläkin säällä, koskei häntä näy kotosalla.

ELISE.

Voi rakas tohtori, hän ei pelkää pimeyttä eikä myrskyä, tulkoon miltä taholta hyvänsä.

LÄÄKÄRI.

Nuoren miehen tuleekin olla rohkea, ja rohkeutta me tarvitsemme tavallista enemmän tänä aikana, jolloin meistä maailmaa kokeneista vanhoistakin valoisin kevätpäiväkin näyttää pimeältä. Mutta kyllä aika neuvon tuo, kunhan kaikki vankkana muurina toisiimme liitymme — eikä joukosta tarvitse kaivata teidän arvoisaa rehellistä miestänne, hyvä Elise rouva. (Puristaa hänen kättään, sitten hiljaa rouva Eklöfille joka on palannut takaisin.) Toimitettu? Hyvä. Jos näyttäisi siltä, että olisi välttämätöntä käyttää kloroformia niin lähettäkää vain hakemaan minua vaikka keskellä yötä. Minun nukunnallani ei ole enään isosti arvoa. (Kohteliaasti Eliselle.) Ja nyt on kaikki selvänä, ja minä luulen, että me kohta iloksemme näemme nuoren äidin onnellisesti hymyten katselevan "pienää poikaansa". Niin, niin "pienää poikaansa". Ja nukutaan nyt hyvin ja kootaan voimia ja ollaan oikein reipas! Hyvästi! Hyvästi! (Menee etehisen kautta)

Elise ilosta hymyillen saattaa häntä avaten ulko oven.

TALONMIES.

(tulee ulko-ovesta, heti lääkärin mentyä).

Portaita laastessani tapasin tämän kirjeen lumisohjussa. Se on varmaankin herrasväelle, koska se oli juuri kirjelaatikon kohdalla. Postimies on kai hätiköinyt ja pimeään päässä ja huonossa säässä pudottanut sen maahan.

ELISE

(ottaen kirjeen.)

Aivan märkä! Olipa se kiusallista. Kirje on todellakin miehelleni. Kiitos vain, hyvä Kalle!

TALONMIES.

Ei mitään kiittämistä. (Menee.)

4:jäa kohtaus.

ELISE ja ROUVA EKLÖF.

ELISE

(katsellen kirjettä.)

Ei tämä ole ollut postissa, vaan joku erityinen kuljettaja sen on tuonut. Käsiälä on aivan outo. Olipa se harmillista, että sen piti pudota lumeen. Mutta katsokaahan, rouva Eklöf, kuori on aivan avonainen. Suulakka on liuvonnut irti. Kuinka lie sitten varsinaisen kirjeen laita. Saapa nähdä, saako mieheni kirjoituksesta mitään selkoa.

ROUVA EKLÖF.

Jos kirje jätetään märkään kuoreen, voi se käydä mahdottomaksi lukea. Täytyy kuivata paperi. (Koettaa uunin komeroa.) Tänne, hyvä rouva, uunin lämpimään komeroon, on paperi levitettävä. Kas niin, ottakaa nyt kirje pois kuoresta, (Elise tekee niinkuin käsketään) sillä tavalla, kuoren asetamme syrjälleen toiselle puolelle ja levitämme kirjeen komeron pohjalle, — se ei näytäköön kovin pahasti kastuneen ja kirjoituksen voinee siitä aivan helposti lukea.

Palvelustyttö tulee tuoden apteekista pullon, jonka hän antaa rouva Eklöfille ja menee.

ROUVA EKLÖF.

Vai niin, kloroformipullo. Kiitos, kiitos! No eipä tämä näytä juuri pieneltä. Sen panemme hyvään

säilöön. Vaikkapa tänne kaappiin. Eikö niin?

ELISE

(puuhatessaan paperi kädessään.)

Niin, pannaan sinne. Tässä on kaapin avain, hyvä rouva Eklöf. (Antaa hänelle avaimen.)

ROUVA EKLÖF

(antaa avaimen takaisin pantuaan pullon kaappiin.)

Tässä on avain. Nyt ei kukaan asiaan kuulumaton saa pulloa käsiinsä.

ELISE

(on levittänyt kirjearkin ja kääntelee sitä hämmästyksissään.)

Mitä kummaa! (Lapsellisesti nauraen). Paperi on aivan työnsen tyhjä, ei ainoatakaan kirjainta! Onpa se ollut hajamielinen kirjoittaja.

ROUVA EKLÖF.

Totta tosiaan! Eipä sitten ollutkaan vahinko eikä mikään, jos se kastuikin.

ELISE

(yhä nauraen, samalla kun hän laskee paperin arvottomana uunin komeroon.)

Tämä vasta on hauska juttu miehestäni. Kenties hän päällekirjoituksesta kuitenkin arvaa, keneltä kirje on.

ROUVA EKLÖF

(nauraen.)

Se kai on ollut joku sangen oppinut herra. Nehän ne tavallisesti ovat hajamielisiä.

Aisakellon ääni kuuluu pihalta.

ELISE.

Nyt varmaankin äiti tulee. (Huutaa) Liina! Liina!

PALVELUSTYTTÖ

(tullen saliin)

Kuomireki saapui pihaan. Ehkä apteekkarin rouva tulee.

ELISE.

Aivan varmaan. Riennä! Auta rouva tavaroineen sisään!

Palvelustyttö menee ulos etehisen ovesta.

ROUVA EKLÖF.

Minä siirryn kotiini. Hyvää yötä, hyvä rouva, nukkukaa hyvin! (Menee keittiön kautta.)

ELISE.

Kiitos, kiitos, rakas rouva Eklöf, hyvää yötä, hyvää yötä!

5:des kohtaus.

ELISE. APTEEKKARIN ROUVA. PALVELUSTYTTÖ, ja eräs KYytiPOIKA, joka kantaa matkakapineita etehiseen, missä äiti ja tytär ensimmäiset tervehdyksensä vaihtavat.

ELISE.

Sydämellisesti tervetullut, rakas äiti! (Suutelee häntä.)

APTEEKKARIN ROUVA.

Kiitos, kiitos, rakas Elise. Kuinka jaksat nyt? Näytät sangen terveeltä.

ELISE.

Ja olenkin niin terve ja reipas, ettei sinun, äiti, tarvitse olla ollenkaan huolissasi minun tähteni.

APTEEKKARIN ROUVA.

Jumalalle kiitos!

ELISE.

Saanko auttaa?

APTEEKKARIN ROUVA.

Kiitos, rakas lapseni.

ELISE.

Jätä se suuri lipas tänne eteiseen.

APTEEKKARIN ROUVA.

Ja vie se pieni matkalaukku minun huoneeseeni. Kyyti on edeltäpäin maksettu.

ELISE.

Jalmari on kaupungilla, mutta tulee kotiin aivan pian. Emme näet täsmälleen tietäneet, milloin äiti ennättää perille. Jalmarilla on eräs kokous valiokunta-asian tähden.

APTEEKKARIN ROUVA.

Niin, siitä valiokunnasta kuulee puhuttavan menipä minne hyvänsä. Mieliä kuohuttavaa aikaa tämä.

ELISE.

Ja ajatelkaa äiti, Jalmari elää aivan päivän tapausten pyörteessä.

APTEEKKARIN ROUVA.

Ymmärtäähän sen. —

ELISE.

Käy nyt sisään, rakas äiti, ja vielä kerran sydämellisesti tervetullut pieneen, onnelliseen kotiimme! Istuhan, äiti, tähän nojatuoliin, siinä on erittäin mukava istua, minä kohennan vähän pesävalkeaa. Äitillä on ollut ilkeä matkailma.

APTEEKKARIN ROUVA.

Ja niin huono keli. Vastaantulijoista ajoivat toiset rattailla, toiset reellä. Umpinaisessa kuomireessä ei minulla toki kylmä ollut.

ELISE.

Haluaisiko äiti aluksi teetä?

APTEEKKARIN ROUVA.

Kiitos, lapseni, ei näin myöhään. Se veisi minulta unen. Äläkä puuhaa illallistakaan. Pari tuntia sitten olin herkkueväittäni kimpussa, joita sain Tampereelta. Minulla ei ole vähintäkään nälkä.

ELISE.

Se oli — harmillista! olin vähällä sanoa, mutta saanhan sen sijaan huomenna ensi kerran rakkaalle äitilleni emännöidä.

APTEEKKARIN ROUVA.

Kiitoksia vain. — Kuten voit arvatakin, lähetti isä sinulle sydämellisimmät terveisensä ja siunauksensa. Hän lähetti minun mukanani teille kauniin raamatun.

ELISE.

Rakas isä!

APTEEKKARIN ROUVA.

Liehän sinulla vielä tallella se raamattu, jonka vanha hoitajasi testamentissaan sinulle määräsi?

ELISE.

Niin, sen uskollisen, hyväsydämisen Lotan suuri raamattu paksuissa nahkakansissa. Kyllä se on tallella, vaikken tällä kertaa muista, mihin se on pantu.

APTEEKKARIN ROUVA.

Isä on panettanut uuteen raamattuun kaksi tyhjää lehteä, joihin te kirjoitatte nimenne ja lapsen sekä kummien nimet, niinkuin oli tapana ennenaikaan. On tarkoitus, että siitä tulisi perheraamattu, jota pidetään nuoren kotinne kallisarvoisena ystävänä. Samalla käski isä sanoa, että hänen ensimmäinen tehtävänsä iso-isänä on se, että hän tallettaa säästöpankkiin jonku sievän rahasumman teidän lapsellenne.

ELISE.

Niinkö isä sanoi, että meidän lapsellemme?

APTEEKKARIN ROUVA.

"Heidän lapselleen", niin hän sanoi; hänen vanha sydämensä on kokonaan heltynyt ajatellessaan maailmaan saapuvaa lapsenlasta.

ELISE.

Minä olen nyt ylenmäärin onnellinen, kun välimme isän kanssa tulee sellaiseksi kuin sen pitää ollakin. — Tiedätkö, äiti, — se oli kyllä aijottu pieneksi hämmästykseksi, mutta en malta olla sitä jo nyt kertomatta, että pikku pojastamme tulee isän ja Jalmarin kaima.

APTEEKKARIN ROUVA

(kummastellen.)

Pikku pojastanne?

ELISE.

Ai, anteeksi, rakas äiti, se on, kuten Jalmarin sanoo, minun omituinen päähän-pistoni, että esikoiseni on poika, mutta minä olen siitä niin varmasti vakuutettu, että täällä kotona erehdyn sanomaan sitä myötään. Sen täytyy olla poika.

APTEEKKARIN ROUVA.

Niin olet vielä lapsellinen kuin ennenkin, Elise. Poika tai tyttö, meille vanhoille on pienokainen yhtä rakas.

ELISE.

Niinhan se kyllä on. Mutta näes äiti, minä olisin niin onnellinen, jos meillä olisi poika oppimassa perinpohjin tuntemaan jaloa isäänsä, Jalmarin ollessa vielä voimakas ja nuori, jos näkisin pojan sieluun

ensimmäisen kipunan syttyvän isänsä sielussa leimuavasta isänmaanrakkauden tulesta, jos huomaisin pienokaisen tiedonjanon ja, kukaties, näkisin kerran vielä runoilijan jalojen tunteiden heräävän hänen nuorekkaassa rinnassaan.

APTEEKKARIN ROUVA.

No, no, no. Ei nyt tuollaiset mielenliikutukset ole sopivia. Levollisuus ja rattoisa rauha on sinulle tätä nykyä paras. — Vieläkö miehesi kirjoittelee runoja, niin kuin puolikymmentä vuotta sitten?

ELISE.

No tietysti! — — Niin, minä tarkoitan, että runoileminen on hänelle nyt yhtä helppoa kuin silloinkin, vaikka se, luullakseni, on paljon työn tähden jäänyt häneltä vähän syrjään. Noin vuosi sitten, sen minä tiedän, kirjoitti hän runon esimiehensä hopeahäiksi, ja se oli niin kaunis, että minä melkein luulen, että Jalmari juuri sen runon vuoksi pääsi niin pian vakinaiseksi translaattoriksi.

APTEEKKARIN ROUVA.

Vai niin, ohoo!

ELISE.

Siinä uskossa minä ainakin olin ja olin iloinen, kun Jalmari kerrankin sai tunnustusta kaiken ahkeruutensa, harrastuksensa ja taitonsa vuoksi, joista hänen on vaan itseänsä kiittäminen. (Ajatuksissaan.) Mikä ihmeellinen lämpö ja voimakas lento olikaan niissä isänmaallisissa runoissa, joita hän viisi vuotta takaperin kirjoitti, jotka kiertelivät kirjoitettuin jäljennöksinä kädestä käteen, kun olivat niin vapaamielisiä etteivät painettuina päässeet julkisuuteen, tiedättehan, ne, joista lähetin jäljennökset teille, kun isä avioliittoamme vastusti. Muistathan äiti sen ihanan laulun joka loppui näin:

"Sen tiedät, tunnet, Suomalainen — oi! —
Se on sun sielus syvin kaipaus,
Ihana, pyhä, kallis vapaus."

Juuri se laulu kiinnitti sydämeni nuoreen runoilijaan ja viritti siinä isänmaallisten tunteiden kirkkaan leimun ennenkuin olin edes nähnytään Jalmaria — ja kuin sitten aivan arvaamatta tulin tutuksi hänen kanssaan ja voitin hänen rakkautensa, niin olin sanomattoman onnellinen vaikka isä näki kaikki synkässä valossa, ja sanoi Jalmarin hehkuvia runoja "pöyhkeileviksi" ja toi tuhansiakin syitä meidän kihlaustamme vastaan.

APTEEKKARIN ROUVA.

Niin, niin, isäsi on talonpoikaisesta kodista, koruton, suora ja hurskasmielinen, kenties hiukan epäluuloinenkin. Mutta nyt on hän tyytyväinen, kun tietää, että olette onnellisia, ja että teillä on hyvä toimeentulo.

ELISE.

Meillä on nyt niin hyvät päivät, äiti. Ajatteleppas, kun ensimmäisenä vuonna meillä oli ainoastaan yksi huone ja keittiö ja nyt, ainoastaan kaksi vuotta häittemme jälkeen, neljä huonetta, keittiö ja eteinen. Tarkastahan aluksi tätä salia, jossa oleskelemme enimmänsä osan päivää. Sitten tuolla vasemmalla on pieni ruokasalimme, jossa Jalmari saa olla tämän aikaa. Täällä oikealla on makuuhuoneemme, joka nyt tulee minun huoneekseni; sen takana on varsinainen Jalmarin työhuone, johon on eteisestä eri käytävä. Se huone tulee nyt äidin huoneeksi. Se on lämmin eikä siinä ole vetoa.

APTEEKKARIN ROUVA.

Kiitos hyvä lapsi!

ELISE.

Tällainen huoneusto maksaa täällä Helsingissä sängen paljon, mutta Jalmarilla on hyvät tulot, ensin vakinainen palkka ja sitten paljon sivutuloja. Hänhän osaa niin paljon kieliä. Ajattelehan: suomea, ruotsia, saksaa, venäjää, ranskaa ja englanninkieltä — kerrassaan kuutta kieltä, senpä vuoksi useat kauppahuoneet käyttävätkin hänen apuaan tärkeimmässä kirjevaihdossaan. Ne maksavat hyvästi, sillä he luottavat Jalmariin, joka on hyvässä maineessa ja osaa säilyttää salaisuudet. — Yksi kauppamies täällä on, jonka kanssa Jalmari ei tahtoisi olla tekemisissä, sillä puhutaan, että hän käyttää kaikellaisia mutkia ja metkuja, mutta kun Jalmarin on vaan käännettävä ja paikkapaikoin selvennettävä hänen

kirjeitään, niin suostui hän kuitenkin olemaan. Jalmarin omatunto on näet puhdas, eikähän sitä mielellään luovu parhaasta asiatuttavastaan — joka sitäpaitsi saa aina oikeuden puolelleen. — Onpa se, rakas äiti, hauskaa, kun saa kerrankin näin vapaasti jutella. Ilossani unhotan kokonaan, että sinä tietenkin olet hirveän väsynyt pitkän, vaivaloisen matkasi jälkeen ja varmaankin mieluimmin menisit levolle.

APTEEKKARIN ROUVA.

Niin, uni taitaisi todellakin maistaa, vaikka kello on vasta puoli yhdeksän. Mutta päivä se on huomennakin, ja silloin saanemme hetkisen Jalmarin kanssa puhella.

ELISE.

Ikävä, ettei hän vielä ole ehtinyt kotiin. Sinä et voi uskoa, äiti, miten hän on kiintynyt isänmaamme asioihin, ja nyt näinä huolettavina aikoina hän antautuu kokonaan päivän suurelle kysymykselle. Olisi ollut hauska nähdä mitä nyt pidät hänestä, omasta hyvästä Jalmaristani, vakaantuneena aviomiehenä.

APTEEKKARIN ROUVA.

Jumala antakoon teille molemmille rauhaa ja onnea. Ja nyt hyvää yötä, rakas Eliseni.

ELISE.

Eikö äiti nyt iltasella tahdo nauttia mitään? Lasin maitoa kenties?

APTEEKKARIN ROUVA.

No kiitos, se tekee hyvää.

ELISE

(rientää ruokasalin ovelle.)

Ja oikein hyvää maitoa saatkin äiti. (Huutaa.) Lina, ole hyvä tuo tänne rouvalle vähän maitoa.

APTEEKKARIN ROUVA

(työntää syrjään ikkunaverhot ja katsoo ulos) Ilma on asettunut, siellä on aivan tyyni ja taivas sekeessä. Tähdet kimmeltävät niin kirkkaasti kevätyössä — ne luovat ihanaa valoaan pyhään ja suureen aikaan, joka sinua, rakas tyttäreni lähestyy.

ELISE.

Rakas, kallis äiti!

Palvelustyttö saapuu maitokannu ja lasi pienellä tarjottimella, jonka hän laskee pöydälle.

ELISE

(kaataa maitoa lasiin.)

Sytytäppäs, hyvä Liina, kynttilät apteekkarin rouvan huoneessa ja makuukammarissa.

Palvelustyttö menee käskyn täyttämään.

APTEEKKARIN ROUVA.

Kiitos, Elise! (Tarttuu lasiin.) Maito on kylmän puoleista. Minä panen sen lämpiämään tuonne, niin, saamme vielä hetkisen puhella. (Yrittää panna lasin komeroon, mutta huomaa levällään olevan paperin.) Saanenhan tätä paperia liikuttaa.

ELISE

(nauraen.)

Siihen on vaan vähän pesuja levitetty kuivamaan. Ajattele, miten hassua! Talonmies löysi portaalta lumisohjusta likomärän kirjeen Jalmarille, suulakka oli irtiliuonnut, ja kun me otimme kirjeen kuoresta levittääksemme sen kuivamaan lämpimälle arinalle, huomasimme että kuoreen oli erehdyksestä pantu

aivan puhdas, tyhjä paperilehti. Sillepä mahtaa Jalmary nauraa. (Tätä puhuessaan on hän vääntänyt lampun Jalmarin kirjoituspöydällä sammuksiin.)

APTEEKKARIN ROUVA

(otettuaan paperin komerosta ja pantuaan lasin sijaan.)

Tyhjä paperilehtikö? Mutta tähän on täyteen kirjoitettu.

ELISE.

Äiti kulta, mitä sinä puhut! Täyteen kirjoitettu? Mahdotonta. Näin itse, ettei siinä ollut kirjaintakaan.

APTEEKKARIN ROUVA

(lukee paperista.)

"Minulla on puheille pääsy tänä iltana kello 9. Niin pian kuin olette saanut merkityksi kokouksen osanottajat, on teidän heti tuotava lista minulle." — — Katso itse lapseni! (Ojentaa hänelle paperin.)

ELISE

(katselee sitä koettaen hämmästyttään salata.)

Ihmeellistä! Paperia ei ole kukaan voinut vaihtaa. Olen ollut täällä koko ajan. En ymmärrä tätä ollenkaan.

APTEEKKARIN ROUVA.

Se on kirjoitettu sympateetti-musteella — tunnen sen meidän apteekista. Sillä kirjoitettu kirjoitus on näkymätöntä, kunnes siihen lämpö vaikuttaa,

ELISE.

Mutta minkätähden? — Ihmeellistä! —

APTEEKKARIN ROUVA.

Siten säilytetään salaisuuksia. (Menee juomaan vähän maitoa.)

ELISE

(pistää kiireesti kirjeen kuoreen, jota hän koko kohtauksen ajan kädessään pitää.)

Mutta minkätähden, äiti?

APTEEKKARIN ROUVA.

Sen saat Jalmarilta kuulla, lapseni. (Katselee häntä.) Luulen että tuo joutava kirje on saanut sinut levottomaksi. On parasta että menet nukkumaan ja nukut itsesi levolliseksi ja reippaaksi vastaanottaaksesi "pienää poikaasi." Hyvää yötä, rakas lapseni, Jumala sinua siunatkoon.

ELISE.

Hyvää yötä! Nuku nyt äiti hyvin ensimmäinen yösi meidän luonamme. Minä saatan sinut huoneeseesi. Minä käyn nukkumaan heti kun Jalmary tulee. Hän ei viivy enää kauan.

APTEEKKARIN ROUVA

(samalla kun molemmat menevät oikealle.)

Niinkuin tahdot, lapseni!

Näyttämö on vähänaikaa tyhjänä.

6:des kohta.

ELISE, yksin. Sitten eräs SANANTUOJA.

ELISE

(saapuu makuuhuoneesta kirje kädessä, kävelee hitaasti yli lattian toistaen muististaan.)

"Niin pian kuin olette saanut merkityksi kokouksen osanottajat, on teidän heti tuotava lista minulle." — Kokous on varmaan tuo tänä iltana pidettävä valtiollinen kokous. Siihenhän Jalmari *ei* aikonut mennä. — Mitä tämä kirje siis tarkoittaa? En ymmärrä mitään ja tuntuu kuitenkin siltä, kuin tämä paperi levittäisi ympärilleen jotakin epäpuhdasta ja hämähäyttävää, joka minua kiusaa, melkein pä kauhistuttaa. Tämä salaperäinen paperi on minusta villikaali, jonka katkera haju ja hallava likainen väri ikäänkuin kehottavat varomaan ruohon myrkyllistä nestettä. Tällä paperilla tarkoitetaan Jalmarille jotakin pahaa. Tahtoisin polttaa sen. Tahtoihan tämä itsekkin jäädä rauhallisen kotimme ulkopuolelle, pimeään ulkoilmaan ja lumisohjuun. Ei, minua vaivaavat turhat luulot. Minun pitää tyyntyä lapsen tähden. (Ottaa kirjeen kuoresta.) Jalmari itse käskisi, että rauhaa saadakseni lukisin tämän kirjeen. (Lukee kovasti yhä vieraammalla äänellä) — — — "heti tuotava lista minulle. Olen saanut käskyn heti maksaa rahasumman, jota hän piti suurena, mutta toivoen lisäpalveluksia, ei tahtonut siitä yhtään tinkiä. Huomenna luultavasti saatte uusia tehtäviä, sillä sanankuljettaja lähetetään. Olkaa levollinen, tulevaisuutenne on taattu, kunhan palvelette meitä uskollisesti. Kukaan ei voi teitä epäillä, ja saatte luottaa minuun". — — Ei mitään nimeä alla. — Ei pois nämä kolkot ajatukset! Kuinka häpäisevästi kohtelee Jalmaria tuo herjaaja! — Olipa hyvä, että rohkenin lukea, mitä se katala on kirjoittanut. (Etehisin kelloa soimitaan hiljaa.) Jalmari! — Ei, hänellä on oma avaimensa. (Menee avaamaan ovea.)

SANANTUOJA

(vanhanpuoleinen nöyrä mies, tulee sisään.)

Nöyrimmästi pyydän, että saisin tavata herra translaattoria, vaikka onkin jo myöhänpuoleinen.

ELISE

(tavallisella äänellä.)

Translaattori ei ole kotona.

SANANTUOJA.

Pyydän anteeksi, mutta liekö herra translaattori saanut tänä iltana erään kirjeen?

ELISE

(katselee tutkien miestä.)

Ei! — Ken olette? Kuka lähetti teidät tänne?

SANANTUOJA.

Suokaa anteeksi, mutta minut on kielletty sanomasta sitä kellekään muulle kuin herra translaattorille itselleen.

ELISE

(arvokkaasti.)

Minä olen hänen vaimonsa. Minulle voitte sen sanoa, minä tahdon sen tietää.

SANANTUOJA.

Minä en uskalla — se on tärkeitä, ja pidettävä salassa.

ELISE

(ankarasti).

Ettekö kuule! Ken lähetti teidät?

SANANTUOJA.

Pyydän nöyrimmästi anteeksi — sama joka kirjoitti kirjeen. (Astuu hiljaa askeleen lähemmäksi ja suun eteen nostaen kätensä kuiskaa erään nimen.)

ELISE.

(näyttää käskevästi ovea.)

Ulos!

Sanantuoja menee äänetönnä ulos.

ELISE

(yksin. Kauhistuneena katselee sivulleen aivan kuin näkisi näyn.)

Huu! — — — — On kuin kokonaan luhistuisin. (Levottomana kävelee edestakaisin kädet suonenvedon tapaisessa puristuksessa.) Totta kuitenkin! Jalmari urkkija! Hourin kenties. Mutta kirje on kädessäni! Ah, se on kauheaa! Se on hirmuista! (Katselee hämmästyneenä ympäri huonetta.) Onko tämä meidän kotimme? — — En tunne sitä enää. — — Täällä on ollut niin rauhallista, suloista ja turvallista, enkä ole huomannut ympärilläni matelevaa syöpäläistä, en akkunoista väijyvää ylenkatsetta ja häväistystä, en ole tuntenut ruttoa, joka on saastuttanut ilman minulta ja — lapseltani. Jumala, Jumala, nyt tuskassani tarvitsisin sinua, mutta en tiedä missä sinä olet — — — en ole niin pitkiin aikoihin sinua tarvinnut.

7:s kohtaus.

JALMARI. ELISE.

JALMARI saapuu etehiseen. ELISE pysähtyy ja katsoo toivotonna häneen.

JALMARI

(iloisesti, matkalippaan huomattuaan.)

Vai jo anoppi on tullut; siis ei ole tarvinnut sinun olla yksin. Suo anteeksi, Elise kulta, en ole voinut aikaisemmin tulla. — Mutta mikä sinulla on? Miten on sinun laitasi?

ELISE.

Ei mitenkään.

JALMARI.

Minä autan sinut huoneeseesi.

ELISE.

Älä koske minuun.

JALMARI.

Pitää lähettää noutamaan lääkäri.

ELISE.

Minua ei paranna mikään lääkäri.

JALMARI.

Sinun on nyt toteltava. Huomaathan, että hetki on tullut.

ELISE.

Kamala, julma hetki! (Jalmari yrittää kiiruhtaa keittiöön.) Elä mene! Lääkäristä ei ole apua. (Katsoo rukoilevasti mieheensä.) Sinä yksin voisit, kenties saattaa minut jälleen hengittämään.

JALMARI.

Taivaan Jumala, Elise?

ELISE.

Ei, älä koske minuun. (Kynnärpäällä tukien hylly-pöytään, pää käteen nojaten hiljaa ruumistaan huojuttaen puhuu vaivaloisesti, pitäen edelleen kirjettä kädessään.) Tässä on eräs kirje sinulle. Se tavattiin lumesta portailta. — Se oli auennut lumessa. — Kirje oli kirjoitettu sympateetti-musteella. — Lämpimässä tulivat kirjaimet näkyviin. — Luin sen. — Sitten tuli eräs vahtimestari, joka tiedusti sinua ja — — kirjettä. Hän ei tahtonut sanoa, kenen asialla oli mutta kuitenkin lopulta kuiskasi nimen. Se oli tämän kirjeen kirjoittaja. — Tässä On kirje. (Ojentaa kirjeen Jalmarille, joka on ehdottomasti kääntynyt pois hänestä. Elise on astunut askeleen eteenpäin, edelleen huojuen hiljaa, kädet suorina sivuilla ja yhteenpuristettuna.)

Jalmari luo häneen aran silmäyksen ja istuu sitten pöytänsä ääreen kirjettä lukemaan. Sitten nojaa hän voipuneena otsansa oikeaan käteensä. — Hiljaisuus.

ELISE

(menee Jalmarin luokse, seisautuu hänen tuolinsa taakse pyyhkien kerran käsillään hänen hivuksiaan).

Jalmari raukka! (Vetäytyy pois.) Me olemme nyt autiossa erämaassa, karkoitettuna paratiisista.

JALMARI

(nousee ja nojautuu kirje kädessä tuolin selkänokkaa vasten.)

Elise, Elise! Eikö pitkälinen katumus ja uusi elämä voisi sitä jälleen meille avata?

ELISE

(jäykästi.)

Se on siis totta?

JALMARI.

On.

ELISE.

Milloin se on alkanut?

JALMARI.

Milloin? — Heti esimiehen hopeahäiden jälkeen — — silloin kiintyi eräällä taholla huomio minuun — mieheen, jolla ei ollut perittyä nimeä ja jolla näytti olevan halu luoda tulevaisuutta itselleen ja — — No niin, minä sain tehtäviä, jota paitsi vielä köyhyys ahdistaisi —

ELISE

(katsoo häneen tuskallisesti, nielee itkunsa ja ikäänkuin täyttäen Jalmarin lausetta pääsevät häneltä hiljaa sanat.)

Sinua ja minua! — (Vie kätensä hitaasti otsalleen.) Entäs esimiehesi?

JALMARI.

Hän ei tiedä mitään — muut ovat vaiti.

ELISE.

Ja — — tänä iltana?

JALMARI.

Oi, Elise! Mieltäni polttaa suurempi tuska kuin uskotkaan. Armahda heikkoa kurjaa!

ELISE

(tuskallisella ponnistuksella).

Ja tämän iltainen kokous?

JALMARI.

Elkäämme puhuko siitä — — sitten toisella kertaa. Se saa sinut levottomaksi. Sinun täytyy rauhoittua mihin hintaan hyvänsä. Muista lasta.

ELISE.

Mitä lasta? Niin, niin, niin! — Rauhani on mennyttä! Mutta minä olen lujempi kuin voisi luullakaan. On parempi kuin saan katsoa häpeätämme vasten silmiä. Todellisuus ei voi olla tuskallisempi kuin pelottavat kuvittelut. Sano siis kaikki tyyni.

JALMARI

(puolittain käsillään peittäen kasvonsa).

Kokoushuoneen portaitten vieressä on eräs yksityinen huoneusto, jonka eteisen ovesta on pieni akkuna. Asukkaat houkuteltiin pois kotoaan. Minulle valmistettiin pääsy pimeään eteiseen. Porraskäytävä oli valaistu. Minä näin ja tunsin kaikki, jotka siitä kulkivat ja merkitsin heidän nimensä listaan. Muu selviää tästä kirjeestä.

ELISE

(hysterisesti.)

Ah!

JALMARI.

Kukaan ei tule tämän vuoksi kärsimään. Tiedettiin jo yleensä, ketä kaupunkiin odotettiin.

ELISE

(ottaa häntä kuulematta taskustaan ne setelirahat, jotka aikaisemmin oli Jalmarilta saanut.)

Nämätkin rahat ovat siis häpeällä saatuja?

Jalmari nyökäyttää päätään myöntävästi.

Elise sytyttää setelit kynttilässä ja panee ne sitten pöydällä olevaan marmoriasiaan palamaan.

JALMARI

(menee kiiruusti uunin luo ja heittää tulisille hiilille kirjeen, jota hän edelleen on pitänyt kädessään ja joka palaa kirkkaalla liekillä.)

Viimeinen. — Ei koskaan enää.

ELISE

(katsellen liekkejä.)

Nyt ne palavat, nuo kauheat sanat! Jos voisin polttaa ne sanat sydämestänikin, niin mielelläni menisin niiden kera tuleen.

JALMARI.

Minä rukoilen sinua, koeta rauhoittua. Ehkempä aika huojentaa minun sieluni kuorman ja sinun tuskasi.

ELISE

(katselee jäykästi ja oudosti eteensä alasvaipunein katsein.)

Kun se mies joka kirjeen saapumista tiedusti, kuiskasi häveten minulle vakoilijan nimen, karkasi minulta sieluni pois. Näin sen siveettömänä ja väsyneenä, matalalla hitaasti pyrkivän yli vesien, vaipuvan vihdoon äänetönnä aaltojen alle. Näin paikan virran pohjassa, johon se kuplana painui soran ja kivien sekaan. Siellä vesi tuudittaa poloista, jolla ei ole henkeä eikä ole kuollut.

JALMARI.

Sinähän hourit, Elise raukka.

ELISE.

En. Minä näin kaikki niin selvästi, kuin silmilläni ainakin.

JALMARI.

Kurjuuteen olemme uponneet, ja voimme odottaa apua ja armoa ainoastaan Jumalan kädestä.

ELISE.

Sen Jumalan, jota onnemme päivinä emme muistaneet.

JALMARI.

Sinä et ole tähän syyppää, eikä lapsi, jolle elämän annat. Tyynny lapsen tähden.

ELISE.

Niin lapsi — se on kauheaa! Oi Jumala, isä taivaassa.

JALMARI.

Sinun täytyy levätä, sinun täytyy saada unta ja unhottaa.

ELISE.

Niin unta ja unhottaa. — Voitpa olla oikeassa. Tiedäthän että sinulle on vuode ruokasalissa. (Ojentaa hänelle kynttilän.)

JALMARI.

Elise, rakkaani, uskotko, ettet voi koskaan anteeksi antaa? Heikkoudessani oli paljon rakkautta.

ELISE.

Jumala ja kansamme antakoon anteeksi meille, sillä olemmehan yksi. Hyvää yötä! (On sammuttanut pöytälampan ja ottaa toisen kynttilän.)

Jalmari menee huoneeseen, Elise pysähtyy oman huoneensa ovelle. Hiljaisuus.

8:s kohta.

ELISE

(yksin.)

Jalmari! — — Miten hennoitkin! — — Nukkua en voi. Sieluni on horroksissa kaukana virran pohjassa, mutta ruumiini ei saa rauhaa. — Ja minä en voi vapautua tästä taakasta. Minunhan tähteni hän vahingoitti sielunsa. — — Mutta kuinka hän saattoi tehdä lapsen tähden, minun rakkaan lapseni, viattoman pikku poikani tähden! Sinun pienellä otsallasi on jo se häpeä, joka on seuraava sinua kautta koko elämäsi. (Vavahtaa ruumiillisesta tuskasta.) — Oi, jospa saisin nähdä sinut, silmänräpäykseltäkään, mutta voimani ovat loppuneet. — Sillä hetkellä kun synnyt täytyy minun jättää sinut pahan maailman jalkoihin, rakas pikku poikani. — Ei, ei! — — Jos me molemmat olisimme poissa, niin ei kukaan tietäisi tästä mustasta häpeästä ja katkerasta tuskasta, silloin ei kukaan, ei kukaan muu kuin äitisi saisi tuntea sinua, pikku lemmittyni. Silloin ei sinun tarvitsisi punastua kenenkään edessä ja meidän molempain muisto ehkä suojelisi häntä, jota me rakastamme. Sano, lapseni, oma kulta poikani: ethän tahdo tulla tähän viheliäiseen maailmaan? Menemme yhdessä toiseen maailmaan, hiljaa, niin hiljaa, ettet herää, ennenkun ijäisyyden kirkkaus ympäröipi sinut. Olethan väsynyt ja tahdot nukkua. (Menee kaapin luo ja ottaa kloroformipullon.) Tässä on unen ja elämän neste meille molemmille. Elä pelkää, minä seuraan sinua — me rukoilemme iltarukouksen isäsi edestä ja sitten nukumme niin rauhallisesti, sinä ja minä, poikaseni, ja sinä heräät äitisi sylissä, ja hän rakastaa sinua, rakastaa niin

sydämmellisesti, poikani. (Menee huoneeseensa.)

Näyttämö on kotvan aikaa pimeä.

9:s kohtaus.

JALMARI

(tulee ruokasalista kynttilä kädessä.)

Tuo huone on minusta niin outo. En saa siellä unta. Ja täällä varjot ovat kuin jättiläishaamuja. Minä en nähnyt niitä silloin, kun omatuntoni oli horroksissa. Iloitse nyt sinä, joka minulle elämän annoit, iloitse siitä, mitä verestäsi on tullut. — Elise parka! Kuinka lämpimästi hän minua rakasti, kuinka hän minuun luotti, kuinka onnellisia olisimme voineet olla. Hänen luottamuksensa olen ruhjonut, hänen sielunsa hukuttanut. — Ja minkätähden, hyvä Jumala, minkätähden? Viheliäisyyden, kevytmielisyyden, heikkouden tähden. Ah, jo maan päällä on helvetti — toista ei enään tarvita. — Jos voisin Eliseä tyynnyttää, vähänkään tyynnyttää näinä raskaina päivinä, niin voisi ehkä aika ja lapsi tuottaa unhotuksen, mutta en voi, hän ei tahdo nähdä minua Kainin merkki otsallani. — Hän valvoo nyt ja kärsii naissydämen julmimpia tuskia. (Lähestyy hiljaa Elisen huoneen ovea.) Siellä on niin hiljaista. Jumalan kiitos! Hän on varmaankin päässyt uneen. (Menee lähemmäksi ovea.) Mikä tukehduttava haju! Mitä se on? Se on kloroformia. Hän on sitä käyttänyt saadakseen lepoa. Elise parka! — — Siellä on niin kummastuttavan hiljaista. Tuli palaa vielä. Minun täytyy katsoa, nukkuuko hän. (Avaaa oven hiljaa, pysähtyy hetkiseksi tukahduttavan hajun vuoksi; sitten kiiruhtaa hän huoneeseen.)

Näyttämö jää tyhjäksi.

10:s kohtaus.

JALMARI ja APTEEKKARIN ROUVA, aluksi haastaen makuuhuoneessa. Sitten LÄÄKÄRI.

JALMARI

(puhuu Elisen huoneessa hiljaisella äänellä.)

Elise! Valvotko? (Kovemmin.) Elise! (Huutaa.) Suuri Jumala, hän on tainnuksissa. Herää Elise! Elise! Olet myrkytetty. Tukehdut! (Pari ikkunaruuutua kuullaan rikkilyötävän.)

APTEEKKARIN ROUVA

(puhuu niinikään makuuhuoneessa.)

Taivaan Jumala! Mitä on tapahtunut? Elise! Hän kuolee! Joutuin lääkäriä hakemaan.

JALMARI.

(juoksee salin läpi keittiöön huutaen palvelustyttöä.)

Joutuin, joutuin lääkäriä noutamaan. Sinä tiedät, muutamia askeleita täältä. Sano että rouva on hyvin sairas. Joudu, joudu!

APTEEKKARIN ROUVA

(saapuu horjuen harmaassa aamutakissa, ja vaipuu nojatuoliin.)

Kuollut! Ei epäilemistäkään. Elise, Elise raukkani! Valtimo ja sydän ovat pysähtyneet kokonaan.

JALMARI.

Kauheaa!

APTEEKKARIN ROUVA.

Miten tämä kaikki on tapahtunut? Oliko hän valveilla vielä, kun sinä kotiin tulit?

JALMARI.

Kyllä, hän oli odottanut minua. Hän näytti hermostuneelta — ja hyvin kiihtyneeltä, mutta ei antanut noutaa lääkäriä. Siitä on tuskin tunti kun erosimme nukkumaan.

APTEEKKARIN ROUVA.

Ja sitten? Kloroformin haju? Ah, pelkään että täällä on tapahtunut jotain hirveää.

JALMARI.

Minulla oli vielä vähän työtä ja palasin huoneestani — — noutamaan salkkua. Näin silloin valon hänen huoneestaan ja hiivin sinne nähdäkseni kuinka hän voi, mutta olin vähällä tukehtua kloroformin hajuun. Saadakseni ilmaa huoneeseen, löin rikki pari akkunaruutua tempastuani ensin pois kloroformissa likomäräks kastellun pyyheliinan, jonka hän oli käärinty kasvoilleen. Sen enempää en tiedä.

APTEEKKARIN ROUVA.

Jalmari parka! On kauheaa, mutta tuo terve, tyyni ja onnellinen nainen on itse päättänyt päivänsä. Ah, minä en käsitä ollenkaan mitä tämä on. Jonkun verran levottomaksi näytti hän tulevan siitä salaperäisestä kirjeestä — — —

JALMARI

(keskeyttäen).

— salainen kirje kauppasioista, jolla ei ole mitään merkitystä.

APTEEKKARIN ROUVA.

Niin minäkin ajattelin. (Rientää lääkäriä vastaan, joka saapuu keittiön kautta.) Ah, tohtori tulee! Mikä yö, mikä hirvittävä yö, rakas tohtori. Kenties lapsi voidaan vielä pelastaa, äiti on mennyttä.

Lääkäri ja apteekkarin rouva ovat samalla kiiruhtaneet makuuhuoneeseen.

JALMARI

(kävelee tuskissaan mutta hitaasti edestakaisin salissa.)

Elämä ilman häntä! — Sinä taivaassa tuomitset kuitenkin oikein! Kaksoismurha — — vaimo ja lapsi murhattu. — — Eikä ainoatakaan todistajaa — — ei vähintäkään epäluuloa — — ei salaurkkijaa! — Jos helvetti on, niin siellä tänä yönä riemuitaan.

LÄÄKÄRI

(tulee yksin tyhjä kloroformipullo kädessä.)

Ystävä raukka, ei pienintäkään elonmerkkiä. Tämä on kummallista. Niin reipas ja nuori, kaikki osotti säännöllistä päättymistä. En voi muuten todistaa, kuin että on syntynyt äkillinen mielenhäiriö, kun tuskat tulivat ennen kuin oli voitu odottaa. Ne näyttävät raukalla olleen hyvin kovat. Näkee että hän on itkenyt rajusti ennen kuin ryhtyi epätoivon keinoon. Kuolema on tullut pian ja tietämättään. Nyt kuoleman syvä rauha lepää nuoren vaimon kasvoilla. Niin äkillistä. Minusta tuntuu käsittämättömältä. On täytyntä olla joku valtava mielenliikutus. Siitä ei kuitenkaan tiedä kukaan.

JALMARI

(pudistaa jäähyväisiksi poislähtevän lääkärin kättä, sanoen.)

Jumala yksin.

(Esirippu laskeutuu.)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK "PIKKU POIKANI": YKSINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in

the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the

requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR

INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.